

Prý vynalez nezvyklý druh vtípů,
jež působí až po dlouhém čase.
Každý zívá nudou, slyší-li je.
Později však, jak když troud se vznítí,
rozjaří se člověk v loži
zlovolným smíchem **kurátora**.

„Kritika jazyka“ je nakonec také jen společenskou hrou. Neexistuje slovo, které by mělo nějaký smysl i mimo jazyk. Kdy by se chtěl mimo jazyk posadit, nenašel by židli.

Nenechte se mýlit mou ironií. Má ironie je naivní stejně jako můj patos. Pokusil jsem se vyjádřit neuvěřitelné pomocí ironie, beze stopy frivolity - ba naopak, psal jsem to s nejvážnější tváří, bez úsměvu - smál se přitom ve mně jen můj veselý nepohnutý duch.

Umělec je stvořitel něčeho. Zjevit umění a ztajit umělce, to je cílem uměleckého díla. Kritik je ten, kdo dovede tlumočit jinou formou a novými prostředky svůj dojem z něčeho. Nejvyšší, stejně jako nejnižší forma kritiky je jakýmsi druhem autobiografie. Ti, kdož objevují v něčem **jiný** smysl, jsou zkažení. To je nedostatek. Ti, kdož objevují v něčem **jeho** smysl, jsou lidé s kulturou. Pro ty je naděje. A vyvolení jsou ti, pro něž **něco** znamená jenom něco. Není nic takového jako morální nebo nemorální dílo. Díla jsou buď dobře **provedena**, nebo špatně **provedena**. Toť vše. Odpor **současnosti** k realismu, toť vztek Kalibána, jenž vidí v zrcadle svou vlastní tvář. Odpor současnosti ke **konceptu**, toť vztek Kalibána, když nevidí v zrcadle svou vlastní tvář. Morální život člověka tvoří součást umělcova námětu, ale umění je morální tím, že dovede dokonale upotřebit nedokonalou látku. Žádný umělec netouží nic dokazovat. Vždyť dokázat se dá i to, co je pravda. Žádný umělec nemá mravoučné záliby. Mravoučná záliba umělce je neodpuštělný formalismus. V žádném umělci není nikdy nic morbidního. Umělec smí vyslovit všechno. Myšlenka a jazyk jsou pro umělce nástroje umění. Neřest a ctnost jsou pro umělce suroviny k umění. Všechno umění je zároveň povrch a symbol. Ti, kdož jdou pod ten povrch, činí tak na vlastní nebezpečí. Ti, kdož luští ten symbol, činí tak na vlastní nebezpečí. Diváka, nikoli život, umění doopravdy zrcadlí. Různost názoru na umělecké dílo ukazuje, že to dílo je nové, jednoduché a živoucí. Když se kritici neshodují, je umělec v souladu sám se sebou. Lze odpustit člověku, když dělá něco užitečného, pokud se tomu neobdivuje. Když dělá člověk něco neužitečného, lze ho omluvit jen tehdy, když se tomu nesmírně obdivuje. Veškeré umění je zcela neužitečné.

Obrazy, které jsou pověšeny
na stěně **zcela** obráceně,
do říše Iluzí povýšeny,
často tím nesmírně stoupnou v ceně.
Kurátor, jenž tohle už dávno ví,
s vkusem si plní tak svoje stěny
a jako umělec okouzlený
žasne nad **svými** objevy.

Co to je formalismus?

Vezměme výrok: formálně má pravdu. Tím se chce říci, že vlastně nemá pravdu, ale podle formy, jen podle formy, pravdu má. Nebo: formálně je úkol vyřešen – chce se tím vyjádřit, že vlastně vyřešen není. Nebo: udělal jsem to, abych zachoval formu. Tím se říká, že to, co jsem udělal, mnoho neznamená, dělám si, co chci, ale zachovávám formu, tak mohu nejspíše dělat, co chci.